

Núm. 48 • Any XII • Juny del 1996

Butlletí dels Lluïsos

Els excursionistes d'autocar de Sant Joan d'Horta
visiten Horta de Sant Joan

Centre Parroquial d'Horta

Feliu i Codina, 7 i 9 • Tel. 427 73 27 • 08031 Barcelona

consiliari

Festa Patronal de Sant Lluís

Enguany celebrem els 130 anys del nostre Centre Parroquial. La festivitat de Sant Lluís Gonçaga, el nostre Patró, ens anima a seguir valents i il·lusionats en la presència i servei del nostre barri. Agraïm a tots aquells que fan possible tot el conjunt d'activitats que donen vida al nostre Centre.

Sant Lluís ens esperona a ser presents en el nostre món concret d'avui amb esperit de germanor i superació. Aquests cent trenta anys de vida són estímul per a tothom i l'expressió que el bon fer de tants i tants fa possible les més boniques realitats.

Germà Antoni Palom, Consiliari

Sumari

02 / Consiliari / <i>Festa patronal de Sant Lluís</i> / Germà Antoni Palom	11 / Infantesa / <i>Raconet del soci infantil</i> / Carmina
03 / Esbart Folkloric / <i>L'Esbart dia: Gràcies!</i> / Albert Maimó	11 / Missions / <i>Festa missionera</i> / Grup de Missions d'Horta
05 / Necrològiques / Josep Forn	13 / Records d'altres temps / <i>El cafè... i una taula de llegenda</i> / Pere Solé i Sans
05 / <i>A la mort d'en Ramon</i> / Dora Serra	16 / Vivències / <i>M'agrada visitar el malalts</i> / Joan Homar i Gibert
05 / Poesia / <i>Senyor, doneu-me la Fe</i> / Joan Bartrolí i Bonany	18 / Manualitats / <i>Parlant de mossèn Camprubí</i> / Rosa Baqués
06 / Entrevistes / <i>Mercè Saló i Francesc Penalba</i> / Dora Serra	20 / Fets per pensar / <i>Un sacerdot i un viatjant</i> / Joan Martínez i Menages
09 / Excursionisme / <i>Horta de Sant Joan</i> / En Pau	22 / Teatre / <i>L'ordre dels personatges</i> / Manuel Gausachs
10 / Tennis de taula / <i>Dos àrbitres internacionals</i> / Secció de Tennis Taula	

L'Esbart diu: Gràcies!

Ho diem perquè quan una entitat com la nostra compleix, ni més ni menys que 50 anys de vida ininterrompuda, s'ha de reconèixer que ha estat possible gràcies a la col·laboració, constància, estima i servei de molta gent: dansaires, mestres, juntes, amics, el Centre Parroquial, etc.

Per això s'escollí que el primer acte oficial fos el 27 d'abril, dia de la Mare de Déu de Montserrat, patrona de Catalunya.

Fou celebrada una missa, així com la resta d'actes, al teatre del Centre Parroquial, amb l'escenari convertit en un senzill altar presidit per la Moreneta. Dirigi la cerimònia l'arxiprest d'Horta, mossèn An-

toni Verdura, que s'adreçà als presents donant la benvinguda i fent la celebració amb un caire familiar. Les lectures foren fetes per Jordi Toboso i Cristian Miró, i el salm, cantat per Pilar Breu.

A l'homília, mossèn Verdura feu referència al fet que la dansa és també un mitjà de lloança a Déu i per expressar la joia, la germanor i les nostres tradicions. Les pregràries van ser ofertes per la nostra vicepresidenta Mercè Saló, i, a continuació, un grupet de petits dansaires va oferir, a més del Pa i del Vi, un llaç per a l'Estendard i un ram de cinquanta roses.

Finalitzada la missa, Desideri Diez glossà el naixement, desenvolupament i filtes més importants del nostre Esbart, acabant amb uns versos molt oportuns i sentits escrits pel nostre fundador, el mestre Josep M. Castells i Andilla, en la seva obra teatral *Llevant de taula*. A continuació, el president del Centre, Enric Roig, va fer un breu parlament de reconeixement i de su-

port a l'Esbart, imposant a continuació la cinta commemorativa a l'Estendard. Albert Batlle, l'apreciat regidor d'Horta-Guinardó, ens felicità per l'obra feta, ens engrescà a seguir endavant, portant la cultura i el folklore català per tot arreu, i ens entregà una placa en nom de l'Ajuntament.

Contestà el nostre president, Francesc Penalba, qui manifestà el desig de fer, amb l'ajut de tots, cada dia més gran l'Esbart, i agraint la presència de tots els que ens acompanyaren en aquell important moment: les autoritats, els presidents de les entitats hortenesques, els amics, els dansaires i els col·laboradors.

Com una mostra de la tasca que fa l'Esbart, la mestra del Grup de Pares, Roser Miró, i el mestre del Cos de Dansa, Josep M. Jiménez, interpretaren l'Espunyolet del Berguedà.

I com a cloenda de l'acte, fou lliurat a personalitats i entitats un record amb l'escut de l'Esbart i també foren nomenats socis d'honor els antics presidents, mestres i socis més significatius, als quals s'atorgà sengles diplomes acreditatius.

A la sala fòrum s'inaugurà una exposició de records i fotografies de la història de l'Esbart, exposició que fou molt visitada.

A continuació, tots els presents foren obsequiats amb un rеспopó que posà punt final al dens programa de la festa de tothom.

Però els actes continuen, perquè s'han fet algunes trobades d'antics dansaires, com el «pa amb tomàquet» que els dansaires fundadors feren el 17 de maig al Centre i que van reunir un bon nombre d'assistents que es trobaven novament i recordaven altres èpoques i vivències. També hi va ser present mossèn Verdura, que va dirigir la paraula als assistents, a més d'en Ferran Bayés i d'en Jordi Dordal, i es decidí que alguns participarien en la Festa de l'Esbart el diumenge 16 de juny, recordant vells temps i belles danses.

Us esperem, doncs, a tots, el dia 16 de juny. Tenim ganes de sentir-nos acompanyats per gent que participa amb nosaltres en la nostra festa d'aniversari.

Albert Maimó

Necrològiques

De gener de 1995 a maig de 1996, el Centre Parroquial d'Horta va sofrir, per defunció, les següents baixes de socis:

Joaquim Magrans i Bonet, soci núm. 7, el 10 de març de 1995.

Jaume Font i Borràs, soci núm. 53, el dia 1 de juny.

Pilar Llimona i Gispert, sòcia núm. 78, el 6 de juny.

Esperança Manén i Marquès, sòcia núm. 152, el 6 d'abril.

Josep Campmany i Sagués, soci núm. 3, el 2 de novembre.

Francesc Salvà i Mas, soci núm. 5, el 8 de novembre.

Rosa Bagaria i Xarau, sòcia núm. 713, el 22 de novembre.

Teresa Bayona i Font, sòcia núm. 90, el 13 de gener de 1996.

Ricard Solé i Sans, soci núm. 48, el 8 de març.

Isabel Costa i Valls, sòcia núm. 253, el 7 de maig.

Ramon Ballester i Monsonís, soci núm. 23, el 14 de maig.

Josep Forn

A la mort d'en Ramon

Ramon Ballester i Montsonís ens ha deixat. Un altre amic que ens precedeix cap a la casa del Pare.

En Ramon (el millor cafeter del món, com l'anomenàvem grans i joves, amb simpatia) regentà el cafè dels Lluïsos durant 17 anys.

Amb la seva senzillesa en el parlar i la seva franquesa desenfadada, es guanyava el cor de tots els socis que el tractaren.

Una llarga i dolorosa malaltia l'ha portat a la tomba.

Acompanyem en el dolor els seus fills Ramon i Carme. Sentim la seva pèrdua. Desitgem que la pau del Senyor l'acompanyi per sempre.

Dora Serra

Senyor, doneu-me la Fe...

Senyor, doneu-me la Fe,
no la fe que mou muntanyes...,
sinó una Fe més humil...,
una Fe que, amb cor tranquil,
em faci creure en els altres...

Senyor, doneu-me la Fe,
la Fe que tot ho renova...;
no la fe dels elegits
sinó una Fe que als sentits
donin una vida nova...

Senyor, doneu-me la Fe,
no la immensa fe dels místics;
sinó una Fe amb deix humà
la Fe que em faci estimar
més l'Amor que el sacrifici...

Senyor, doneu-me la Fe,
no la fe en les altes proves,
sinó una Fe en el germà
i en el viure i el vibrar
de les més petites coses...

Senyor, doneu-me la Fe,
no aquella Fe dels Profetes,
sinó una Fe en el senzill,
que m'allunyi del perill
de les «veritats» concretes...

Senyor, doneu-me la Fe,
que de Vós em faci digne:
feu-me creure, amb els ulls clucs,
perquè no em siguin feixucs
els grans dubtes del meu viure!

Joan Bartroli

Mercè Saló i Caminal Francesc Penalba i Pi

La Mercè, nascuda el 27 de setembre de 1949, és el soci núm. 83, i en Francesc, nascut el 23 de març de 1956, és el soci núm. 301 del C.P. d'Horta.

Aprofitant que l'Esbart Folklòric d'Horta està de festa grossa, hem volgut entrevistar els seus màxims portaveus: el president, Francesc Penalba, i una de les vice-presidentes, Mercè Saló. Els regenten des del passat més de febrer.

Dora: *¿Cada quants anys hi ha renovació de càrrecs?*

Mercè: Cada quatre anys. Ja n'hem conegut una colla, de presidents.

Dora: *Vinga, feu memòria i doneu-me noms.*

Entre els dos em fan la llista: Esperança Roig, Antoni Escorial, Mercè Santaelària i Maria Broch.

Mercè: Aquests són els que hem conegut nosaltres.

Dora: *Fa molts anys que pertanyeu a l'esbart?*

Francesc: Jo vaig començar als dotze anys, això vol dir que ja en porto vint-i-vuit.

Mercè: Jo no vaig començar fins que ja era casada, en portar-hi els meus fills. Com que sempre m'havia agradat seguir els dansaires (ja de petita els anava a veure quan ballaven als envelats d'Horta,

per la Festa Major), ara, de gran, he pogut satisfer la meua il·lusió. M'agrada pertànyer al grup de Pares Dansaires.

Dora: *I tu, Francesc, amb tanta veterania, has fet de mestre alguna vegada?*

Francesc: No.

Mercè: Però ha fet de figurant! Quan fa de nuvi en el Ball de Gitanes de l'Arboç i es col·loca la núvia damunt les espatlles, és tot un espectacle! El meu fill, quan era més petit, deia: «Sembla un príncep!»

Dora: *També ballen els vostres fills?*

Mercè: Ara no. Van ballar fins a Juvenils.

Francesc: El meu petit ha començat ara. El més grandet ho ha deixat just fa un any. Sempre hi ha altes i baixes en els grups. De totes maneres, l'Esbart funciona. Tenim en nòmina 110 dansaires.

Mercè: Els quals s'agrupen per edats, en cinc blocs: 1r, Preparatori; 2n, Infantil; 3r, Juvenil; 4t, Cos de Dansa; 5è, Grup de Pares.

Francesc: Cada grup té el seu Mestre i els seus Vocals.

Dora: *La vostra tasca com a presidentes, quina és?*

Mercè: Intentar aglutinar tots els grups i fer programes coordinats.

Francesc: Per exemple, quan preparam una actuació, hem de saber amb quins grups comptem i quin programa tenen projectat. Hi ha danses que marquen edats, depèn de la seva complexitat. N'hi ha que són d'aprenentatge i n'hi ha que poden adaptar-se tant per als petits com per als pares.

Mercè: Hem de procurar que no hi hagi danses repetides.

Francesc: I que el programa tingui una certa similitud. S'ha de jugar amb la psicologia del públic. No és el mateix ballar en un Casal d'Avis que en un Festival Internacional, posem per cas.

Dora: *¿Quin és l'objectiu de l'Esbart Folklòric d'Horta?*

Mercè: Primordialment, gaudir d'aquest art. Això t'implica a aprendre noves danses, a sentir un gran interès per aquest món i, naturalment, si bales, vols mostrar el teu art a la gent.

Francesc: Hi ha una filosofia de solidaritat entre dansaires amics, contacte amb altres dansaires d'arreu del país i contacte amb el públic.

Dora: *Suposo que l'objectiu de gaudir ballant, l'heu assolit?*

Mercè: Ens ho passem bé assajant, i també presentant l'espectacle allà on sigui.

Francesc: El millor públic és el de Centres Socials. Els veus tan contents i feliços quan els visitem, que és el millor regal que ens poden fer.

Mercè: Hem visitat molts Centres Socials, Hospitals i Assils. Sempre ens diuen que hi tornem!

Francesc: Les actuacions professionals són estimulants i molt profitoses perquè ens obliguen a treballar de valent i fer-ho bé. Es passa gran nerviosisme, però és gratificant ser aplaudit i felicitat.

Dora: *¿Costa molt aprendre una nova dansa, muntar-la i fer-la entrar en la memòria dels alumnes?*

Francesc: En dues o tres setmanes d'assajos es pot aprendre ben aprés...

Mercè: Assajos de quatre hores setmanals: total, unes 10-12 hores de treball intens.

Dora: *Per tenir un bon repertori per a presentar al públic, ¿quantes danses s'han de portar en arxiu?*

Mercè: Cada grup n'ha de tenir vuit o deu.

Francesc: Aquest repertori el vas canviant cada temporada, elimines dues peces, en renoves dues més... N'hi ha algunes que sempre les has de tenir en programa, per si te les demanen com a bis.

Dora: *Com es confecciona un programa?*

Mercè: És molt complex. No sempre actuen tots els grups en un mateix programa. Cada branca té els seus compromisos. Les dues persones responsables del grup s'ocupen de gestionar actuacions i es posen d'acord amb la Junta de l'Esbart per tal de no intercalar-se o interceptar-se amb la resta de grups.

Dora: És bonica la feina de presidents de l'Esbart?

Mercè i Francesc: Noooo!

Han contestat tan ràpidament, que m'ha semblat rebre un tret.

Dora: Està bé! Està bé! De totes maneres, algú ha de ser capdavanter si volem que les coses rutllin!

Francesc: Volem ser responsables i farem tot el que sigui per seguir endavant.

Mercè: Sempre hi ha feina de reorganització. Hem visitat tots els grups, secció per secció. Hem parlat amb tots els Vocals i hem trobat acolliment i una bona predisposició a col·laborar per tal que la secció rutlli sense pressions ni mals entesos.

Francesc: Hi ha hagut canvi de mestres. Al front del Cos de Dansa tenim, en aquest moment, el mestre Josep M. Giménez, *Jimmy*. N'estem força contents.

Dora: ¿Teniu consciència de ser Secció del Centre Parroquial d'Horta? ¿Us sentiu vinculats als Lluïsos?

Mercè: Personalment, sempre n'he estat conscient. El que passa és que quan t'entregues a una tasca concreta no penses en la transcendència que se'n pugui generar.

Francesc: Col·laborem en festes col·lectives. Per exemple, en les de Sant Lluís, aquella festa que s'organitza al carrer. També per la Festa Major i les Festes Nadalenques.

Mercè: ¿Saps quants anys fa que preparem els mini-pastorets? Onze!

Dora: Com va néixer la idea?

Francesc: Fa més anys encara que s'organitza un festival de danses per Nadal en el qual prenen part tots els grups. Veient que teníem molt bona acollida per part del públic, vàrem pensar que calia remarcar més el Nadal...

Mercè: ... I va sorgir la paròdia dels pastorets entrellaçada amb una història d'actualitat, que cada any es munta de nou.

Francesc: Hi col·laborem unes 40 persones. Hi ha dansaires que mai no havien fet comèdia i que s'ofereixen cada any per

a participar. Demanem col·laboració als socis en general i ens l'han donada amb escreix.

Mercè: Fa tres anys que ens dirigeixen en Ferran Bayès i la M. Rosa Bonany.

Francesc: Han participat l'Enric Roig (el dimoni gros), en Josep Magrans, en Jordi Dordal, en Jordi Toboso, en Jordi Sitjà...

Dora: De qui va ser la idea il·luminosa?

Francesc: En Daniel Comas i nosaltres dos, em sembla, en vam ser els promotors.

Dora: En aquest moment, en plenes festes anuals del 50è aniversari de la Secció, què teniu en projecte?

Mercè: Primer de tot, que ja hi som a les portes, el Festival de Sant Lluís, una paròdia teatral entrellaçada amb danses.

Francesc: Volem remarcar el nostre agraïment al matrimoni Bayès-Bonany per la seva àrdua tasca. També a la molta aportació d'en Daniel Comas, l'home clau en tota actuació extraordinària.

La Mercè i en Francesc m'expliquen l'argument de la paròdia, la qual els entusiasma. Com que quan surti el present BUTLLETÍ possiblement ja haurà passat la diada, no us en fem ara ni cinc cèntims. Ja llegireu la crítica de la feina feta en el BUTLLETÍ de setembre.

Mercè: Hi ha el projecte estrella de la festa que presentarem el febrer de l'any que ve com a cloenda de les Festes d'Aniversari.

Francesc: Presentació del ball «Les bugaderes d'Horta».

Mercè: La trama argumental és d'en Daniel Comas, el qual està fent una tasca molt il·loable de recollida de documentació.

Francesc: Estrenarem vestuari, argumentació i coreografia.

Mercè: El vestuari l'organitzen i en tenen cura la Dolores Gabriel i l'Anna Basté, la instrumentació és de Giani Scavini i Jesús Ventura, i la geografia, de Josep M. Giménez, *Jimmy*, que és el nou mestre del Cos de Dansa.

Francesc: S'estan fent les maquetes de

excursionisme

Horta de Sant Joan

música. S'han recopilat les partitures del Costumari Català i del recull d'en Desideri Díez.

Mercè: S'ocupa de l'arxiu fotogràfic quant a vestimenta pròpia de les antigues bugaderes d'Horta en Jaume Caminal.

Dora: *¿Ja compteu amb capital suficient per a tirar endavant el projecte? Aquestes coses sempre costen molts diners!*

Mercè: Ens donen recolzament el departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, l'ajuntament de Barcelona i la junta del Centre Parroquial d'Horta.

Francesc: Ens en sortirem!

Mercè: Abans, però, deixa'm anunciar el projecte cultural que preparam per als propers mesos de setembre-octubre: unes xerrades col·loqui per a presentar la personalitat del Sr. Josep M. Castells, la seva figura i les seves idees.

Francesc: Aquests col·loquis, els enregistrarà el canal televisiu 39 i seran transmesos a tot Barcelona.

Mercè: Volem fer una tertúlia amb personatges famosos de la dansa catalana...

Francesc: ... un encontre entre tradicionalistes i modernistes...

Mercè: ... hi haurà un moderador i...

Sembla que ja s'hi trobin! Tant de bo el seu entusiasme sigui encomanadís. Les festes del 50è aniversari haurien de ser com una pedra preciosa que engalani aquest mantell de 130 anys de veterania del nostre Centre Parroquial d'Horta, els Lluïsos!

Dora Serra

Horta de Sant Joan (no Sant Joan d'Horta) és un municipi de la Terra Alta amb una població de 1.410 habitants, una superfície de 119,22 km² i una altitud de 543 metres.

El riu Algars en constitueix el límit occidental. El sector meridional del terme és drenat per la capçalera del riu dels Estrets i el sector oriental pel riu Canaletes. Tots aquests rius són afluents o subafluents de l'Ebre.

El relleu, llevat de la zona relativament planera de la vall d'Horta, situada al nord de la vila, és fortament accidentat per l'extrem septentrional de la carena major del massís muntanyós dels Ports. Muntanyes espectaculars de roca de forma arrodonida i aspres cingleres calcàries d'arestes agressives.

El nucli antic del poble conserva el seu caràcter medieval, amb vestigis d'un passat gòtic puixant: carrers estrets i tortuosos, cases molt amuntegades i apinyades, gairebé ofegades dins de les pròpies muralles que, fins fa pocs segles, encara les oprimien. Per aquesta raó i per altres, algunes cases, carrers i la plaça de l'església llueixen porxats.

El material utilitzat en la construcció de les cases, la pedra, dona al poble una tonalitat terrosa que el fa confondre amb les terres que l'envolten.

L'església parroquial data del segle XII. Feta de carreus d'una sola nau, d'estil romànic-gòtic amb volta ogival. La plaça de l'església és molt irregular, amb arcs de mig punt i arcs ogivals. Destaca l'Ajuntament renaixentista damunt d'un porxo amb arcs. El conjunt conserva tot el seu caràcter medieval. El museu d'Art Popular es pot visitar a les golfes de l'ajuntament.

És força interessant.

La casa del Delme, al carrer de la Comanda, és un palau d'estil lleidatà, amb una galeria a l'alçofana i una garita a l'extrem.

Horta de Sant Joan té un museu Picaso on es recullen, en litografies, totes les obres de l'artista que guarden una relació temàtica amb el poble.

L'edifici més important d'Horta de Sant Joan és el convent de la Mare de Déu dels Angels, antic convent franciscà conegut amb el nom popular de Sant Salvador, a 2 km a llevant de la població, sota el puig de Sant Salvador o de Santa Bàrbara (755 m).

Per tradició es diu que l'església primitiva va ser construïda pels templers el segle XIII i que hi havia un priorat de l'orde.

Aquesta sortida en autocar tingué lloc el 20 d'abril de 1996. A causa del llarg quilometratge, sols es pogué fer una visita superficial a aquella bonica comarca, tota ella plena de racons admirables, que mereix una més detinguda visita.

En PAU

tennis de taula

Dos àrbitres internacionals

L'any 1936, quan es va celebrar el primer torneig social de tennis taula als Lluïsos d'Horta, segur que ningú s'hauria imaginat en aquells moments els triomfs que, amb el temps, aconseguiria la secció.

Ara fa sols un mes que per segona vegada hem disputat la fase d'ascens a Primera Divisió Nacional. Va ser a Saragossa. Després de guanyar els equips de Tenerife, Sant Sebastià i Gràcia (Barcelona), ens vam classificar en tercera posició. Ara estem pendents de la resolució del comitè de competició que ens ha de permetre jugar o no a Primera Nacional la temporada vinent 96-97.

Les 12 Hores de Tennis Taula, per Sant Lluís de 1982.

Cal destacar la participació de dos dels nostres jugadors en els campionats universitaris d'Espanya celebrats a Santander, així com la participació dels nostres jugadors en els campionats de Catalunya de Veterans, Universitaris, Sub-21 i Juvenils.

Aquest mes de juny hem finalitzat les competicions, els entrenaments i l'escola. Ens retrobarem el proper mes de setembre.

Si voleu, podeu venir a jugar amb nosaltres!

Ultima hora: Dos jugadors nostres —Jaume Miró i Cast Soteras—, que també actuen com a àrbitres, han aprovat l'examen d'àrbitre internacional, segons la circular arribada de Londres.

Felicitations a tots dos.

Secció de Tennis Taula

infantesa

Raconet del soci infantil

Ara que arriba l'estiu i que no hi ha escola i passeu moltes estones a casa, ¿per que no llegiu una miqueta? No sabeu que divertit que pot arribar a ser.

Jo avui tinc per a vosaltres la història d'un petit caragol. A veure si us agrada.

Història d'un caragol

Una vegada hi havia un caragol que quan era molt menut ja volia anar-se'n sol. Era una mica tossut.

—Me'n vaig —deia— a fer un volt.

Però els pares li deien:

—Fill, no t'allunyis, que hi ha molts perills! No et moguis d'aquesta col.

Fins que un dia es va escapar. Va arribar al final de l'hort, va caure en un reguetot i l'aigua se l'emportà.

Per sort, un nen que ho va veure, va agafar una canya i, clavant-li un cop fort, amb l'empenta, el tornà a l'hort. Però li trencà una banya.

Consell: No et passis de rosca, no et passés com al caragol que va voler fer un volt i li van trencar la closca.

Endevinalles

1. Tothom el pren i ningú no se l'emporta.
2. Una cosa, cosa que per tot arreu es posa i a la mar no gosa.
3. Una senyora molt ensenyorada que sempre va amb cotxe i sempre va mullada.

(1. El sol; 2. la neu; 3. la llengua.)

Curiositat

¿Sabies que una família d'orenetes menja un milió de mosques i de mosquits cada dia i que en el temps de cria a vegades el doble?

La infusió de la bruixa

Barreja 200 ml de gelat de llet i dues cullerades de gelat de xocolata i menta per cada persona. Pel damunt, una miqueta de gelat i el decora amb dolços tenebrós.

Carmina

missions

Festa missionera

El 17 de maig de 1996 va ser beatificat Daniel Comboni, el fundador dels missioners combonians.

El Sant Pare, que aquella setmana havia estat generalment malalt, va fer l'esforç de presidir la cerimònia corresponent a la beatificació, tant la de Daniel Comboni com la de Guido Maria Conforti, fundador dels missioners javerians.

niana va celebrar una Eucaristia en acció de gràcies. Monsenyor Gabriel Zubrie Wako, actual bisbe de Khartum, presidia la cerimònia. El somni de Daniel Comboni s'ha realitzat: Africa és evangelitzada pels mateixos africans!

El diumenge 26 de maig, a la basílica de Santa Maria del Mar de Barcelona, se celebra una missa d'acció de gràcies que presidi monsenyor Ricard Maria Carles, el nostre bisbe de Barcelona. Una vegada més, la Missa Africana fou participativa i

Després de la beatificació, s'estengueren els retrats dels dos nous beats sota la cúpula vaticana, en les galeries anomenades de la Verònica i de santa Elena. A continuació, un grup de peregrins procedents de Sudan van iniciar una dansa tradicional del seu país.

El sant Pare es va retirar i va presidir la cerimònia el cardinal Angelo Sodano, secretari d'estat, acompanyat de 39 concelebrants, entre ells el bisbe de Khartum, monsenyor Agostino Baroni, de 90 anys.

El dilluns 18 de maig la delegació combo-

esdevingué altament comunitària. En les ofrenes es presentaren representants d'Europa, d'Àsia, d'Amèrica i d'Àfrica.

Al final de la celebració, igual que després de la consagració, un grup de noies africanes interpretaren una dansa de joia.

El desplegament de cintes de colors que inundaren el gran temple fou un bell signe de la festa de Pentecosta, talment com si llengües del foc de l'Esperit Sant descendissin sobre tots els presents.

Grup de Missions d'Horta

CAPÍTOL XLVIII

El cafè i... una taula de llegenda

El 1883, any en què la nostra societat es trasllada a Feliu i Codina, comença la vida del nostre cafè. Primerament de forma diguem que raquítica, fins que el 1895 es construeix el cafè definitiu, ja amb les mides de l'actual, si bé amb entrada directa des del carrer.

Del 1883 al 1918 va ser regentat per J. Marc, qui, en acomiadar-se, feu entrega a l'entitat d'un quadre-dedicatòria, que estigué penjat en una paret del cafè fins l'incendi del 1936. A en J. Marc el succeí l'Alexandre Saló, qui, amb la seva família, ocupà la venda destinada al cafeter. En aquell temps, el cafè només s'obria el dissabte al vespre i tot el diumenge i dies festius, exceptuant de dues a tres, hora concedida al cafeter per a complir amb els deures alimentaris.

Com a tots els cafès, al nostre hi havia taules; no podíem pas anar contra corrent. Recordo que, en temps de la meua tendra joventut, la majoria de les taules estaven ocupades per gent gran que jugava a cartes. Els joves, els joves i no tan joves, quan no teníem altres ocupacions, ens reuníem a la taula o taules que bonament ens

deixaven lliures els grans i no tan grans, i ens dedicàvem als escacs o, senzillament, fèiem tertúlia, tot discutint amb interès les diferents activitats dels Lluisos.

I mentre jugàvem a escacs o parlàvem de teatre, d'excursionisme, de cançons, de futbol o dels actes de la Parròquia, ho fèiem sempre amb els ulls plorosos, tot respirant, quasi mastegant, la fumera amb què ens obsequiava la Tabacalera per mediació de la gent gran i no tan gran. I tot i que al nostre grup ningú fumava, en arribant a casa, des del coll de la camisa fins als mitjons, tot despenia encisadora fragància, perfum de Tabacalera.

També en Candro, el cafeter, mereix a carta cabal elogis de tota classe, que és honorat i molt formal.

Amb onze anys que, si no m'erro, fa que es cuida del cafè,

Però passem al tema que m'interessa. Fa poc més d'un any que un bon amic em suggerí la idea de dedicar un capítol a una taula de llegenda, i avui, amb més o menys encert, em dispo a donar-li satisfacció.

L'Alexandre Saló —en Candro—, cafeter dels Lluisos des del 1918 fins al 1934, era un home bo, devot, senzill, simpàtic, però tenia una segona devoció: el *subhastat*. Ell es conservava veient com els amics jugaven mentre ell havia d'estar sempre pendent de si a algú se li acudia demanar una consumició.

Però un bon dia no ho va aguantar més i es va *enxufar* a la taula on tenia els amics de més confiança, no dubtant que, com que tots ho érem, d'amics i membres d'una gran família, l'aspirant a consumidor esperaria pacientment el servei. I així va ser, car tots ens fèiem càrrec que el simpàtic cafeter no serviria fins que, per rotació, li toqués donar les cartes i no intervenir en el joc. Això va ser el motiu que el 1929 li dediqué un cuplet, mal forjat, però que té a veure amb el tema. Deia així:

de son tracte i son caràcter
de mal no se'n pot dir rè...

Sols que quan demanes
algo et sigui servit;
abans no t'ho porta,
barba t'ha sortit.

Quan el 1934 en Candro es va veure dolorosament afectat per la mort de l'esposa, va deixar la cafeteria que va traspasar a en Martí Torné. I va ser quan es va lliurar de ple al subhastat, no perdent-se ni una hora de joc. Ell era al peu del canó tantes hores com restaven obertes les portes del cafè, sempre a la mateixa taula i a la mateixa cadira, de la qual s'havia fet usufructuari. Tenia un grup de vuit o deu companys fixos, dels quals sempre n'hi havia tres o quatre que li feien companyia.

A les tres de la tarda del diumenge, en Candro prenia seient i, poc després, començava la partida. Demanava un cafetó, se'n prenia unes gotes, encenia un cigar-

ret, i ja no s'assabentava de res del que passava al seu voltant; per a ell només hi havia bastos, oros, copes, espases i trunfos. De nou a deu del vespre, quan s'aixecava la partida, es prenia la darrera gota del cafè i es treia de la boca el cigarret, que tenia ben apagat des de feia... quantes hores? Passava balanç de com li havien anat les coses. I si un dia havia guanyat trenta centimits, el següent en perdia cinquanta; els números més sovint li resultaven negatius, però... s'ho havia passat tan bé! Adéu als amics, a caseta a sopar i a la nona.

Les tardes del diumenge, mentre es feia la funció de teatre, al cafè només hi quedava la taula d'en Candro, qui sols l'abandonava quan es feia *L'Estel de Natzaré*, on tenia, vitalici, el paper de l'hostaler. Tot sovint se'ls havia de cridar a l'ordre, sobretot quan hi havia l'amic Joan Guillemí, que discutia les jugades amb aquella veu tan forta amb què el Senyor l'havia agraciat; el públic de platea el sentia més a ell

En Candro —el primer a l'esquerra, sempre amb gorra—, als seus darrers moments.

En Ramon, al peu del canó.

que no a l'actor que estava intervenint a l'escenari.

No hi faltava gairebé cap diumenge la tan menuda com simpàtica figureta de mossèn Celestí, el capellà de la Casa de Caritat. Deia que venia a donar sort a en Candro i, dret, no es movia del seu costat i pretenia aconsellar-lo, mentre en Candro ni el sentia ni s'havia assabentat que hi fos: tots els seus sentits estaven acaparats per la sota, el cavall i les altres cartes de la baralla.

Acabà en Martí Torné com a cafeter, però la taula d'en Candro seguia sempre. I entrà en Ramon Ballester, cafeter que fou amable, servicial, estimat de tothom i que recentment ha lliurat santament l'ànima al Senyor. Les altres taules van anar desapareixent, si bé, esporàdicament, se'n formava alguna de gent més jove.

I la d'en Candro no es rendia, fins que, a la primavera del 1961, rebé una forta sotragada. En el transcurs de tres mesos el Senyor s'emportà, per aquest ordre, el seu pare, en Josep Urdeix i en Manolo Fabregat; i no tardaren gaire a seguir el camí en Jaume Brasó i en Josep Ballester. La tau-

la trontollà, però no claudicaria; aguantaria com els últims de Filipines. Fan escolta al capità, encara, en Lluís Homar, en Joan Guillemí, en Martí Brunat, els germans Jaume i Lluís Mari, i s'hi afegeix en Císquet Vendrell quan no hi ha prou soldats per engegar la partida.

El 1964 entra de cafeter en Jordi Miró, qui es troba encara amb què la posició va resistint. Entren reforços: Bartomeu Homar, Casimir Blanc i tal volta algun altre que sento no recordar.

Però tot s'acaba en aquest món. I s'acabà la taula del subhastat quan la salut del capità, Alexandre Saló, soci número u del Centre, apreciat de tothom, figura senyera del café, la més popular per espai de quaranta anys, no li permeté moure's de casa. L'any del centenari, el 1966, com a soci número u havia rebut l'homenatge que el Centre dedicà als cinc socis més antics, seguint un costum tradicional. Els supervivents aguantaren encara una bona temporada en honor del seu cap, però aquella taula ja no era la taula d'en Candro, i com que ja no era la taula d'en Candro, acabà desapareixent com les altres.

Ha passat quasi una trentena d'anys. El cafè d'avui no s'assembla gens al d'aquells temps. No diré pas que sigui millor ni pitjor; senzillament, és diferent. Ara hi ha billar, futbolí, màquines escurabutxaques, televisor... Ara gairebé no s'hi veuen persones grans; està curull de joves que es dedica a activitats diverses o a refrescar la gola. I que per molts anys es pugui comptar amb tanta joventut! I millor si és activa i sana a la vegada.

Però un servidor, que sóc un d'aquells joverets que als anys vint emmagatzemàvem fumera procedent de les vint-i-quatre *xemenies* dels subhastadors, quan passo pel dintell d'entrada al cafè, busco amb la mirada aquella taula de llegenda que ja no hi és, la taula d'en Candro, i no puc per menys que recordar amb melangia, amb simpatia, aquells que, com els últims de Filipines, aguantaren la posició fins que ja no fou humanament possible. Que Déu els tingui al Cel.

Pere Solé i Sans
(Soci núm. 1)

vivències

M'agrada visitar els malalts

Sempre he estat aprensiu. Quan es parla de malalties o bé d'operacions quirúrgiques, tinc ganes que la conversa s'acabi aviat. Quan em diuen, per exemple: "A tal persona l'han operat d'apendicití", a mi ja em comença a fer mal el costat dret del baix ventre.

Però, en canvi, m'agrada anar a visitar les persones malaltes, encara que estiguin a punt de morir. A casa preguem sempre pels malalts de la família i pels coneguts, i,

en general, per tots els malalts.

Recordo que el meu pare, el meu sogre i el meu oncle Bartomeu eren de les Conferències de Sant Vicenç de Paül i anaven a visitar els malalts de la parròquia, i que a casa se'n parlava i es pregava per ells.

Al col·legi, de petit, vaig aprendre de memòria les Obres de Misericòrdia, les set corporals i les set espirituals. Una de les corporals diu: Visitar els malalts i presos. Ara, a part de saber-les de memòria, sé que "tot el que fem a un d'aquests germans més petits ho fem a Crist". Com deia santa Rosa de Lima: "Quan servim els pobres i els malalts, servim Jesús. No ens hem de cansar d'ajudar-los; és Jesús a qui servim".

Bastantes vegades he tingut mandra o desgana d'anar a fer alguna visita, i aleshores he pensat que no és a tal persona que haig d'anar a visitar, sinó a Jesús; és Ell qui m'està esperant. Aquest pensament sempre m'ha donat la força necessària per no fallar.

Per tant, ara sóc visitador de malalts de la parròquia, i actualment vaig de parella amb un altre visitador, amic meu. Alguna vegada, abans, hi havia anat sol, i em costava més. En ser dos, ens ajudem mútuament. Podem parlar del bé espiritual que rebem de les visites que fem. Per regla general, un o dos dies a la setmana, visitem. Sempre en sortim reconfortats; els malalts ens donen ànims a nosaltres, i les aprensions que tenia m'estan desapareixent.

Voldria donar-vos algun testimoni dels malalts que visitem, perquè em sembla que a vosaltres us farà un bé, com a nosaltres.

Visitem un senyor gran, vuitanta-set anys, viu amb la seva filla, ella treballa però es cuida molt d'ell. També en té cura un fill que el treu a passejar amb una cadira de rodes. El senyor fa molts anys que és diabètic i no es pot moure per culpa del reumatisme. L'any passat va morir la seva esposa. És de Quintanilla de Valdeborderes, de la província de Burgos. Havia estat pa-

gès tota la vida. Estima molt el seu poble, la seva casa i les seves terres. Sobretot és molt generós amb la família; ho ha donat tot i s'ha donat del tot a ells. És molt obert i comunicatiu. Li agrada parlar amb la gent i explicar anècdotes i acudits.

Un dia ens va contar que un home del seu poble s'havia comprat una ullera de llarga vista i gallejava molt amb els seus amics dient-los que, amb ella, veia les coses més inverossímils. Un dia s'emportà un company seu al camp i es posà a mirar amb l'ullera una muntanya que hi havia a uns quinze quilòmetres d'aquell lloc i digué, tot seriós, que veia com es passejaven les formigues per aquella muntanya. El seu amic agafà l'ullera, mirà i digué: "No veig res, però sento el trepitjar de les formigues". Va quedar ben servit.

Actualment ha baixat d'ànims, el nostre malalt. Quasi no hi sent i enraona molt poc. Però agraeix molt les visites.

Recordo amb gran emoció l'última visita que vaig fer al meu amic Armand Calafell, a casa seva, el dia abans de morir. Li vaig donar el Sant Crist que sempre porto a la butxaca, que té una benedició especial per l'hora de la mort. Li vaig dir que l'apretés fort i confiés en Ell plenament. Va morir amb el Sant Crist a les mans fortament agafat i se'l va emportar a la tomba. Déu faci que tinguem una bona mort, com va tenir ell.

És reconfortant el testimoni dels fills d'un amic ja gran, que quasi no parla i no coneix ningú; té demència senil. Li han de fer tot, però ells el cuiden amb tota l'entrega i amor. Diu l'Eclesiàstic: "Fill meu, acull el teu pare a les seves velleses, no l'entristeixis durant la seva vida. Fins si el seu enteniment s'afebleix, sigues indulgent; no els menyspreis, tu que et trobes en plenes forces".

Recordo també la fermesa del senyor Manuel Roig (de la pastisseria de Sant Antoni), la seva força de voluntat. Com ho feia tot sense les dues cames. No volia de cap manera donar feina ni a la família ni a

ningú. Haviem jugat al dòmino amb ell algunes vegades, i les seves converses eren sempre molt profitoses. Com diu l'Eclesiàstic: "La conversa de l'home piadós és sempre sobre la saviesa; en canvi, l'insensat varia com la lluna". Vàrem aprendre molt d'ell.

Un malalt i amic dels últims que hem començat a visitar és bastant més jove que jo, un home honrat cent per cent, treballador infadigable, ple d'amor al treball. Ara no es pot quasi moure i s'ha d'estar a casa. Ens són molt edificants el seu somriure i la seva paciència. És gran l'amor de la seva esposa envers ell. Com diu el Càntic dels Càntics: "Jo sóc per al meu estimat, i el meu estimat és per a mi; ell, que pastura entre els lliris".

El senyor Ramon Ballester, que havia estat molts anys cafeter dels Lluïsos, precisament va morir el dia que l'anàvem a visitar.

Sempre volia que li expliquéssim coses d'Horta i del Centre. Ell ja feia uns anys que no es podia moure. Tenia l'inconvenient que no ens sentia, però aleshores rebíem el testimoni que era ell qui ens parlava i ens contava coses junt amb el seu fill, que estava molt unit al pare, l'estimava i l'honorava com diu l'Eclesiàstic:

"Honra el teu pare amb tot el cor, / i no t'oblidis dels dolors de la mare. / Recorda que per ells has nascut. / Què els donaràs a canvi del que han fet per tu?"

Visitem un amic que viu en un àtic. El van operar del maluc, després va caure, i ara, a poc a poc, es va recuperant. Surt cada dia, baixant i pujant els quatre pisos de casa seva, amb les croses. És un home que sempre somriu; la seva mirada infon la pau i la serenitat i se li nota que sofreix per amor a Déu. Té una gran confiança en el Senyor i ens la infon a nosaltres.

Un altre amic que per Tots Sants ens va deixar, en Josep Campmany. Havia fet d'apuntador molts anys en el teatre dels Lluïsos. Estimava molt, i plorava amb els

que ploraven i reia amb els que reien. Tenia una gran sensibilitat i desitjava anar al cel. Demanava a Jesús, Josep i Maria, "que reposi en pau i en vosaltres l'ànima mia".

Us parlo ara d'un amic, d'un home que atreu per la seva cultura, les seves ganes de saber i d'explicar. És un gran ebenista. Expert en dibuix i pintura. Als Lluisos es conserven alguns dels seus decorats. Li agrada molt la música. Havia cantat a l'Orfeó Montserratí i després a l'Orfeó Català. Li agraden molt l'hort i el jardí; és amant de les plantes. El van operar de la còrnea i quasi no hi veu, però fa meravelles. A ell i a mi, parlant de plantes, ens passa l'estona volant. És un home intel·ligent. Diu el Llibre dels Proverbis:

"Feliç el mortal que troba la saviesa, / l'home que obté la intel·ligència! / Perquè adquirir-la val més que adquirir plata, / i més que no pas or, guanyar-la."

El senyor Ricard Solé, fa poc temps que va morir. Les visites eren agradables per la seva franquesa, la seva serietat, la seva bonhomia i la seva paciència. Tenia molta fe i últimament desitjava anar-se'n a la casa del Pare. Estimava molt la seva família. El recordem amb nostalgia.

Visitem un amic diabètic de fa trenta-sis anys i, a conseqüència, cec fa quinze anys. Actualment els ronyons no li funcionen; li fan la diàlisi. El seu caràcter és agradable; vol saber les coses que passen per Horta. Li agrada molt el futbol i s'assabenta de les coses que passen al món per mitjà de la ràdio. Ara, darrerament, està molt baix de moral, però ressalto la seva paciència i la seva fe.

Fa dos anys ens va deixar el nostre bon amic Ramon Planta. Cada dijous anava a passejar amb els de la lleua del biberó. Al final de la seva malaltia, quan estava ingressat, el vaig visitar el mateix dia que va rebre la Unció dels malalts. Vaig entregar-li el Sant Crist perquè el Senyor li donés forces. Va morir amb ell agafat a les mans. Estimava molt la seva família i es va acomiadar de tots ells molt emocionat. Va ser

una mort que m'ajudà a confiar més en el Senyor.

No us he parlat pas de tots els malalts que visitem i que hem visitat. Un altre dia, si Déu vol, ho farem.

Finalment, us volia parlar del meu amic i company visitador. És un home l'exemple del qual em dóna forces per continuar la tasca empresa. Té un nét de tres anys amb leucèmia. De moment sembla que la cosa va bé. És natural que en tinguin una gran pena, però també una confiança plena en el Senyor. Preguem per ells.

Res més. Volia que sabéssiu perquè m'agrada visitar malalts.

Joan Homar i Gibert

manualitats

Parlant de Mn. Camprubí

La gent menuda mira i veu el món que l'envolta de diferent manera de com ho fan els grans.

Què era mossen Francesc Camprubí per a nosaltres, els més joves? Una mica pare, germà gran i bon amic.

Acompanyat per la senyora Magdalena, veïna del barri (ella era la bústia que recollia les necessitats materials i espirituals de les persones més humils de la barriada de les Cases Barates d'Horta), anaven amunt i avall confortant i fent caritat; semblaven dos àngels de la guarda.

Damunt d'unes xanques, el mossèn ensenyava als nens a caminar amb aquella mena de cames de fusta i jugant amb la mainada es guanyava la seva amistat i confiança.

Els més entremaliats li feien la traveta, el volien fer caure, però ell era més murri que tots plegats i mai no ho aconseguiren.

Mossen Camprubí, a Roma, l'abril de 1965, amb el papa Pau VI.

De tant en tant anàvem a visitar els malalts de l'hospital de Sant Llútzter, els leprosos. A les dones, els donàvem caramels, i als homes, tabac.

Com sempre, el mossèn ho pagava tot de la seva butxaca.

Val la pena d'esmentar la visita al museu d'Arqueologia de Montjuïc. La feina va ser d'ell perquè els més agosarats no toquessin els esquelets dels animals prehistòrics.

Quan s'enfadava, es posava nerviós i enrogia de galtes.

El viatge a Montserrat, mai l'oblidaré. Quin goig conèixer la Rosa d'Abril, la Moreneta de la Muntanya! Que bé ho passàrem mentre durà el trajecte amb els jocs de mans del pare Francesc!

En sabia molts. Tenia un bon mestre, el

seu germà Càrtex, famós prestidigitador, força conegut dins i fora de Catalunya. El seu nom en grec vol dir "llampec".

El més petit dels germans Camprubí es dedicà al teatre. ¿Qui no recorda el televisiu doctor Caparrós que ens feia riure a més no poder?

El juny de l'any 49, un grup d'artistes de Belles Arts, molt jovenets, començaren a pintar la nostra església i sorgiren les imatges de la vida del nostre venerat Sant Francesc Xavier.

Els artistes que ho feren possible es deien: Joan Lleó, fill d'un conegut aquarel·lista barceloní, l'Alberto García, en Roman Vallés i en Domènec Fita, natural de Girona, actualment catedràtic de Belles Arts. En Francesc Carulla fou l'autor de la gran talla de fusta que presideix el conjunt

de l'obra.

Aquells nois s'estimaven i penso que l'amistat i harmonia dels artistes es reflecteix en les figures i donen la pau d'esperit als que les contemplen amb els ulls plens de fe.

Les pintures foren restaurades per iniciativa del rector de la parròquia de Fàtima, mossèn Miquel Albà, que, desgraciadament, morí l'any 94.

L'església de Sant Francesc Xavier, per si algú no ho sap, la trobareu al començament del carrer Hedilla cantonada passeig de Fabra i Puig, prop de la parada dels autobusos 71.

El nostre mossèn ens deia: "No hi fa res de ser pobre. La dignitat mai no s'ha de perdre. Tinguem l'orgull de la pobresa i caminem sempre amb el cap ben alt!"

Gràcies per tot, mossèn Francesc!
(Una nena de més de seixanta anys.)

Rosa Baqués
(*Classes de català*)

Iets per pensar

Un sacerdot i un viatjant

S'explica que una vegada un sacerdot (quan encara portaven sotana) hagué de traslladar-se de la seva parròquia a una altra de bastant llunyana, a donar-hi una tanda de conferències sobre la quaresma, el que representava i quin era el seu missatge. El sacerdot en qüestió era molt conegut per la seva eloqüent oratòria.

Arribat el dia, es llevà ben de matí, celebrà l'Eucaristia, esmorzà i agafà la cartera on portava el breviari i tots els papers que necessitava i es dirigí cap a l'estació de ferrocarril. (En aquell temps els capellans

no tenien pas cotxe.) Comprà el bitllet i, tot esperant l'arribada del tren, passejà pels volts de l'estació.

Arribat el tren, el nostre home hi pujà, cercà un departament buit, hi entrà i s'instal·là al costat de la finestra i de cara a la marxa del tren. Al principi del viatge, estigué una bona estona mirant el paisatge; després, tragué papers de la cartera i llegí els seus apunts; finalment, obrí el breviari i en llegí i resà la part corresponent a aquell dia.

El tren feia el seu camí, parant a les estacions corresponents. El nostre sacerdot aixecava la vista i mirava els viatgers que pujaven o baixaven. Quan el tren reemprenia la marxa, ell reemprenia la lectura del breviari.

En una de les parades pujà un senyor carregat amb dues o tres maletes. Era un viatjant que anava de ciutat en ciutat oferint a magatzems i botigues els diferents articles dels quals portava mostres. (En aquella època hi havia pocs viatjants que tinguessin automòbil. Per tant, empraven el tren i el cotxe de línia.)

Aquest senyor, carregat amb el seu equip, també anà buscant vagó per vagó el lloc on trovar-s'hi millor, fins que, en passar pel departament on només hi havia el mossèn, obrí la porta, entrà, donà el bon dia, posà totes les maletes que portava en els prestatges adients que porten tots els vagons de passatgers i, en acabar, s'assegué al seient de la finestra enfront del capellà. Al cap d'una bona estona de mirar el paisatge que el recorregut li oferia, treu una cartera també de mà, repassa els papers durant un curt temps i els torna a posar dins la cartera.

Aquell viatjant, com totes les persones que fan la seva feina, és molt enraonador. Per això desitja entaular conversa amb el mossèn. Per fi se li dirigeix i li pregunta: *Mossèn, ¿que el molestaria si fes un cigarret?* El mossèn aixeca el cap del seu breviari i li contesta: *No, no; no em molestaria. Ja pot fumar, ja.*

El nostre home treu la petaca i el llibret de paper de fumar i aboca el tabac, el caragola i per fi l'encén i es posa a fumar. Anava ja a posar-se la petaca a la butxaca i tot lo demés, es repensa i de nou es dirigeix al mossèn tot dient-li: *Mossèn, ¿no vol pas caragolar-ne un? Tingui; el convi-do.* El mossèn li dóna les gràcies tot dient-li: *No, ara no; encara que jo també en faig un de tant en tant.* I es torna a fer el silenci, l'un llegint i resant, i l'altre fumant i mirant el paisatge.

He esmentat abans que els viatjants, degut a la seva feina, són molt enraonadors. Per tant, aquest que ara ens ocupa no podia ser menys que els altres i volia agafar conversa i no sabia com entaular-la.

Dic això perquè, per la meua professió, jo també vaig viatjar bastant pel nostre país, i, per això, més d'una vegada vaig trobar-me, en hotels i pensions, amb grups de viatjants que coincidien en la mateixa plaça, i molts d'ells es coneixien i a les hores de menjar s'asseien junts a la mateixa taula i parlaven de tot fins omplir-te les butxaques, sobretot a l'hora de sopar, que cadascú explicava les facècies del dia: l'un, que si havia fet una bona comanda; l'altre, tornant a l'hotel a altes hores de la nit o a les primeres del matí. També n'hi havia que no sortien i se n'anaven a dormir.

L'endemà al matí es tornaven a ajuntar a l'hora d'esmorzar i llavors explicaven què havien fet la nit passada, i, entre paraulotes i rialles, i parlar amb veu forta, un s'as-

sabentava de tot. Se'n reien de tot, però, això sí, el diumenge quedaven per anar a missa a l'hora que sabien que els seus clients hi anaven perquè els hi veïessin o fent-se trobadissos, perquè l'endemà o un altre dia, en anar a visitar-los, poguessin treure'n una bona comanda. Quanta hipocresia, Senyor! Res: *Poderoso caballero es Don Dinero.* Però érem a l'època franquista, i, encara que se'n fumés de tot i fos molt llibertí, tot viatjant havia de fer veure que era un bon noi, creient i practicant... Ho sé perquè jo vaig veure aquesta parafernàlia d'hipocresia.

I el viatjant que anava en el mateix compartiment de tren que el nostre sacerdot també era d'aquests, un agnòstic que es mofava de tot el que fa a l'Església i als catòlics.

Per fi i com que el viatge era llarguet, no pogué aguantar-se més de no parlar. Dirigint-se novament al mossèn, li diu: *Escolti, mossèn. Em permet que li faci una pregunta? El sacer-*

dot tanca el breviarí i li respon: Sí, home, sí. No faltava més. Pregunti, pregunti.

Llavors el viatjant li diu: *Vostès, els capellans, en la seva vida sacerdotal, tenen tantes obligacions i també tantes privacions... Obligacions com ara dir missa cada dia, confessar, predicar, batejar, resar, ensenyar la seva doctrina, en fi, moltes com la que també està fent ara... I les privacions no cal esmentar-les, però en diré alguna. Per exemple, ser cèlibe, no freqüentar o anar a llocs poc o gens aptes, i altres etcèteres... Doncs bé, si en morir es trobés que, després de tota la vida d'explicar i ensenyar i predicar i difondre la paraula de Déu als seus fidels i complir els seus manaments, anar a missa els diumenges,*

i tantes coses més...., es trobés, repeteixo, que en morir no hi hagués res de tot això de guanyar al cel, en fi, res... ¿com quedaria, vostè?

El mossèn, abans de contestar-li, feu un moment de silenci i reflexió i li contestà amb aquestes paraules: *Miri, senyor. Si després de tot, d'haver dedicat tota la meua vida a l'Església, perquè espero continuar igual mentre Déu me'n doni, de vida, en morir em trobés tal com vostè diu: que no hi hagués res de l'esperat...., puc dir-li que jo quedaria exactament igual.*

El sacerdot feu una petita pausa, i continuà: *I ara, capgirant-li la pregunta que vostè m'ha fet, li pregunto: i vostè, ¿com quedaria si en morir-se hi fos tot?, el que he ensenyat, el que he resat, predicat, i vostè no hi creu i fins i tot pots ser difama i se'n riu? Repeteixo, digui'm, contesti'm la meua pregunta.*

El viatjant no sabé què dir. Quedà tot escorregut i no gosà obrir més la boca. El mossèn aplegà les seves coses, car ja s'acostaven a l'estació on havia de baixar. Arribats a ella, s'aixecà, es dirigí a la porta del departament i començà a fer l'acció d'obrir-la. Llavors es girà i digué al seu company de viatge aquestes paraules: *Senyor, el viatge ha estat llarguet, la conversa curta. Solament li recomano que, ara que es quedarà sol, reflexioni. Pensi en la seva pregunta i en la meua resposta i calibrin les conseqüències.*

Li donà la mà tot dient-li encara: *Li desitjo molta sort, que ho passi bé i que Déu l'acompanyi.* I, dit això, acabà d'obrir la porta i marxà.

He pensat que aquest fet tan senzill i entenedor pot fer reflexionar els socis dels Lluisos. Segons els seus estatuts, el Centre Parroquial d'Horta ha d'estar al cent per cent amb l'Església. Les coses i persones han i hem canviat molt, però l'esperit dels fundadors s'hauria de mantenir. Encara que hagin passat 130 anys. Poden canviar les formes, però no el fons. Els nostres avantpassats fundadors ens agrairien que

tots nosaltres també reflexionéssim i traiguéssim la conseqüència de revitalitzar les nostres vides, acollint-nos als preceptes de l'Església Universal, com és la nostra. Que no ens passi com al viatjant.

Joan Martínez i Menages
(Soci núm. 2)

L'ordre dels personatges

L'ordre dels personatges relacionats al principi del textos de les obres teatrals ens crida l'atenció des de fa anys. I hem arribat a la conclusió:

— que en temps de Shakespeare, Calderón, Lope de Vega, Molière..., els personatges eren llistats per ordre de categoria social, i primer els cavallers, després les dames;

— que al segle XIX, en temps de Zorrilla i Guimerà, els personatges eren citats per ordre d'importància dins de les obres, però encara primers els homes, després les dones;

— que a principis del segle XX arribà la galanteria, i es mencionava primer els personatges femenins i després els masculins;

— que pels anys 40 es començà a barrejar els personatges femenins amb els masculins;

— que després vingué la moda dels repartiments per ordre d'aparició en escena...

Posem exemples...

Hamlet és el protagonista absolut de *Hamlet, Prince of Denmark* (1601), però, en la relació de *dramatis personae* de l'obra, el personatge Hamlet ocupa el segon lloc, després del del rei Claudi.

Els protagonistes de *Romeo and Juliet* (1594), són, evidentment, Romeu i Julieta, oi? Doncs Romeu és el personatge número 6, i Julieta... el que fa 18!

A *Fuente Ovejuna*, si la memòria no ens falla, el primer personatge és el rei (que només surt uns breus moments al final), i el pobre Frondoso, el galant jove d'aquesta obra coral, deu ocupar el lloc 6 o 7...

Saltem al segle passat, i consultem un exemplar de *Don Juan Tenorio*. Aquí continuen anant primer els cavallers, després les dames; però per ordre de categoria teatral: Don Juan és el primer dels personatges masculins; Doña Inés és la primera dels personatges femenins.

Això també passa amb *Cyrano de Bergerac*, estrenada a París el 1897 i a Madrid el 1899. Primer els senyors, després les senyores. *Cyrano* té el número 1, *Roxanna* (paper estrenat a Espanya per Maria Guerrero!) té el número... 40! Els autors encara eren "masclistes".

Però tot seguit arribà la moda de llistar primer els personatges femenins, després els masculins. Veiem dues obres d'Eduardo Marquina...

El repartiment de *Las hijas del Cid* (1908) porta encara primer els homes, després les dones. Però el d'*En Flandes se ha puesto el sol* (1909!), ja cita primer les dames, després els cavallers.

Saltem als anys 30, i consultem les obres de Josep M. de Sagarra i unes quan-

tes comèdies de Jardiel Poncela: les senyores primer, els cavallers després.

A veure les obres dels mateixos autors estrenades els anys 40...: continua la galanteria, fins que hom decideix barrejar els personatges...

Passem als anys 50. Repassem unes peces de Miquel Mihura... *El señor vestido de violeta* (1954)... Caram! En Mihura era masclista! Primer els senyors, després les senyores. *Carlota* (1957)... Les dames primer, els cavallers després...

En fi. No consultem més. És evident que al llarg de la història, aquest afer de l'ordre dels personatges en el repartiments teatrals ha anat canviant, ha tingut moltes modes.

Una altra cosa diferent, que potser no ha variat, són els cartells de publicitat de les representacions teatrals a les portes del teatres i a les cartelleres dels diaris i revistes. En aquest cas, probablement sempre s'ha col·locat els noms dels actors i de les actrius (però no els dels personatges) segons l'ordre establert per la fama, segons la importància taquillera.

I aquí és on hi ha hagut —i hi ha— lluites ferotges per aconseguir els primers llocs i els tipus més grossos de lletres...

Manuel Gausachs

Bones vacances!

50
1946 1996
Aniversari

Gráficas Fomento, S.A. // St. Gabriel, 70-76 // Esplugues de Ll. // D.L. 12.935-89